

abstracte geldigheid, ook geen christelijke algemene geldigheid; veelvormigheid zal er altijd zijn, en zekerheid is niet het hoogste; primair is niet het intellect, *maar wat waarde heeft* [curs. DJ], wat de mens grijpt tot zijn heil, wat is aan gene zijde van het intellect, aan gene zijde van het geweten⁴⁷, 'met ander woorden in het ware zedelijke oordeel spreekt "de andere zijde" altijd mee'.⁴⁸ Voor hem klopte het hart van de christelijke zedeleer in een woord als dat van Paulus: 'Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch machten, noch hoogte noch diepte ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heer' (Rom. 8:38) en al eerder had hij met de woorden van Ef. 3: 18 en 19 die liefde van God als de kern van 's mensen bestaan samengevat.⁴⁹

Hier sprak de christen-ethicus, die abstracties en zgn. objectieve kennis in de ethiek onbestaanbaar achtte, en hier sprak eveneens de theoloog.

Zijn inauguratie aan de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 25 september 1939, waarbij hij sprak over *De wetenschapsopvatting van een theoloog*. Al aan het begin van zijn rede stelde de 'jonge' hoogleraar, dat men onmogelijk kan spreken van de wetenschap: 'objectieve' ethiek. Immers, het leven gaat aan de wetenschap vooraf en essentieel in dat leven is: hoe wij over iets denken, hoe wij iets ervaren, welke *waarde* wij aan iets toekennen. Dat laatste toont ons *des Pudels Kern*, dus de essentie van zijn *waardenleer*, die door hem als volgt onder woorden werd gebracht:

47. *Ibidem*, 35

48. G.J. Heering, *Geloof en Openbaring* (2 dln. In één band), II, Arnhem 1944, 282

49. Geworteld en gegrond in de liefde, zult gij dan, samen met alle heiligen, in staat zijn te vatten, hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot alle volheid Gods.

50. *De wetenschapsopvatting van een theoloog*. Amsterdam 1939, 13.

51. *Idem*, 15

ons bestaan rust niet op wetenschap, maar op waardering, op waarde-toekenningen, waaruit wij leven en die voor wetenschappelijke rechtvaardigingen niet vatbaar zijn; die waarde-toekenningen zijn eerst, zij zijn de kern van onze wereld-beschouwing al is die kern steeds min of meer door het denken omvat en er mee vervlochten.⁵⁰

Het gevaar bestaat, dat waarde-toekenningen de overhand krijgen en dan dreigt 'een zich verliezen in subjectiviteit', dat overigens kan worden beperkt door methodische eerlijkheid. Die eerlijkheid is een eerste vereiste en zo kan bijvoorbeeld een (auto) biografie 'waar' worden, ondanks de persoonlijke interpretatie van de auteur, die natuurlijk wel gebaseerd moet zijn op een balans van waarschijnlijkheden, en geïnspireerd door een geest van eerbied en congenialiteit van de schrijver met zijn onderwerp.⁵¹ Van eminent belang achtte hij de omgang met de taal. Vooral zuiverheid van definities is onontbeerlijk en ook hierin deed hij zich kennen als een voorstander van de taalkun-